

SEMINARI DE PRÀCTICA PSICOMOTRIU
GRUP DE CONSTRUCCIÓ AMB FUSTES A LES SESSIONS DE PRACTICA
PSICOMOTRIU
2000-2003

El perquè d'aquest treball.

Després de les darreres jornades de Pràctica psicomotriu (8 i 9 de setembre de 2000) on aquest grup d'EF del seminari de Pràctica Psicomotriu del CEP de Palma, havia treballat "l'evolució al moment sensoriomotriu de les sessions de Pràctica Psicomotriu i l'evolució psicològica, " vàrem voler donar continuïtat al treball i ens plantejarem un nou estudi que és el que avui vos presentam: "*l'evolució en la construcció en fustes a les sessions de...*". Es va començar el curs escolar 2000/2001 i avui vos presentam les conclusions.

L'objectiu del projecte va ser: Fer una descripció de l'evolució de la construcció amb fustes que fan els infants des dels 2 al 7 anys.

A n'aquest projecte preteniem, a partir de l'observació de les construccions, descriure el procés evolutiu que fan els infants i després hem intentat cercar la relació que pugui existir entre les construccions i el moment maduratiu de l'infant

L'interés no era científic, en el sentit de conèixer millor i cercar el perquè d'allò que es veia cada dia quan els nostres alumnes construïen al moment de representació de la sessió de Pràctica Psicomotriu.

El que ens interessa no és saber que fa un nin de 3, 4 5, ... anys sinó quina és l'evolució dins el procés de la construcció amb fustes per ajudar a situar a l'infant dins del seu procés evolutiu i poder intervenir a les sessions d'una forma més ajustada.

Nosaltres hem estudiat les fustes com una cosa aïllada, com una manera de representar-se, però a l'hora de tenir informació dels infants és un element més a tenir en compte, com el seu moviment, les seves relacions, els seu llenguatge...

Metodologia.

El primer punt va ser l'elaboració d'una graella on apareixien els diferents paràmetres a observar.

Aquesta inicialment es va fer a partir de les observacions de les construccions i de la bibliografia de la qual disposavem a n'aquell moment.

La graella va resultar no ser funcional, ja que tenia un excés de paràmetres.

Una vegada començat el procés d'observació la graella va anar transformant-se fins acabar amb una com la que ara vos mostram: (**graella**)

A continuació començarem a analitzar les construccions després de cada una de les sessions de Pràctica Psicomotriu i ens vàrem donar compte de la complexitat de l'observació en aquell moment i de la manca de temps.

Per la qual cosa decidirem fotografiar les construccions i analitzar-les amb més tranquil·litat.

Analitzant les construccions va sorgir un altre problema, el vocabulari que empràvem els diferents membres del seminari: expressàvem tots el mateix quan parlaven d'una alineació? Va ser necessari posar-nos d'acord amb la terminologia emprada.

Per això elaborarem un llistat de vocabulari amb la definició que vos mostrarem a continuació. Va ser un treball molt costós que es va fer posant-nos d'acord en cada un dels termes.

Les construccions observades i analitzades són les que realitzaren els alumnes de les escoles on treballam els membres del seminari i les aportacions de fotografies d'altres centres de 0-3 anys i 3-6 anys. (Itaca, Es Pont) i de les aportades per Na Maria Fortuny.

Hem observat i analitzat 362 construccions de alumnes de 2-8 anys.

El darrer pas va ser treure les conclusions a partir de les dades observades.

Primer valorarem els resultats per a comprovar si la nostra primera hipòtesis era encertada i elaborar les conclusions finals sobre el procés evolutiu en la construcció amb fustes.

Després cercarem la relació entre la construcció i el moment maduratiu en que es troba l'infant.

Partirem de la lectura d'articles, llibres, recordarem apunts dels diferents cursos teòrics, però el resultat va ser que no trobarem massa informació i no sabíem per on començar.

Les conclusions que presentam són opinions nostres.

DEFINICIONS

A continuació farem una exposició dels termes utilitzats amb les seves definicions.

Definicions:

ALGUNS APECTES CONFIRMATS

Hi ha una sèrie d'aspectes que al llarg de l'estudi hem anat confirmant, i que hem considerat rellevants. Aquests aspectes són:

- 1. L'infant segueix un procés evolutiu amb la seva construcció amb fustes independentment de l'edat en la qual comença a construir.
- 2. El grau d'experimentació afavoreix l'evolució DEL PROCÉS i l'habilitat de construir.
- 3. Hi ha relació entre la construcció amb fustes i la imatge corporal.
- 4. En el procés de la construcció a més de l'experimentació, també influeixen la intervenció de l'adult i la imitació.

Primer aspecte

Aquest primer aspecte l'hem comprovat a través de l'observació i la comparació de construccions de nins d'entre 6 i 8 anys del C. P. Es Puig de Sóller, en el qual els seus alumnes s'incorporen al centre a primer de primària i que durant l'educació Infantil no han fet Pràctica Psicomotriu, amb altres construccions d'infants de la mateixa edat e inclòs inferior, que havien començat a cosntruir molt abans. També s'han comparar construccions d'infants incorporats de forma tardana durant el curs.

El procés que segueixen aquests infants en les primeres sessions amb fustes és semblant a les produccions d'alumnes de 4 o 5 anys dels centres que han fet representació amb fustes des de els 2-3 anys. L'evolució s'accelera fins a situar-se a un moment més proper al seu nivell

evolutiu. I a partir del segon trimestre no es noten les diferències amb altres infants amb més experimentació.

El mateix succeeix amb alumnes que s'incorporen més tard dins els diferents grups d'Ed. Infantil i 1r cicle de Primària. El procés és el mateix però més ràpid. Aquest fet es dona a qualsevol situació d'aprenentatge com per exemple la lectoescriptura, a l'espai sensoriomotor.

Nosaltres pensam que això succeeix per manca d'experimentació, ja que l'infant ha seguit el seu procés de maduratiu..

(foto Sóller 2 imatges)

Segon aspecte

- El grau d'experimentació afavoreix l'evolució del procés i l'habilitat de construir.

Davant la constatació del primer aspecte ens varem demanar: si els nins que comencen a construir als 6 anys fan un procés semblant al que realitzen els infants que construeixen des de els 2- 3 anys, quin sentit té començar abans?

Pensam que el mateix sentit que tendria ensenyar a llegir als 10 anys.

Com més petit és l'infant més temps tenim per acompanyar-lo a construir la seva imatge corporal i el procés de construcció amb fustes evoluciona més, és a dir, com més aviat comença la intervenció de l'adult en el procés de construcció amb fustes més ajustada al moment maduratiu estarà. L'evolució és paral·lela. Com més tard es comença més difícil és acompanyar-lo i ajudar-lo en aquest procés.

Tercer aspecte

Hi ha relació entre la construcció amb fustes i l'imatge corporal i el procés que segueix. Com més treballada està l'imatge corporal més elaborada serà la seva construcció.

Com més petit comença a construir l'infant, el seu procés serà més ajustat amb allò que viu i el seu pensament i ho reflecteix a través de la construcció.

La representació amb fustes és un reflexe de la imatge corporal que ha anat formant.

El infants amb dificultats tenen problemes a l'hora de construir no arriben a donar un significat a allò que estan fent.

- Fan simbòlic amb les fustes.
- Piquen
- Les fan rodar, les llancen.

Mirant la construcció ens dona pistes del moment maduratiu en que es troba l'infant. Aquí hi ha alguns exemples, es veu la postura de l'infant i la seva construcció. Si la construcció és simètrica la seva postura també i en cas contrari també es dona, si la construcció és asimètrica la seva postura també.

La postura del nin que acompanya la seva construcció també ens dona informació valuosa.

(fotos de la situació del nin devora la seva construcció, curiositat)

Quart aspecte

L'adult acompanya i port ajudar en el procés de l'evolució amb la construcció en fustes. I també la imitació.

EVOLUCIÓ

A continuació exposarem com evoluciona el procés de la construcció amb fustes segons les dades obtingudes de l'observació.

Els percentatges són damunt el total de les construccions analitzades de cada edat. La hipòtesis inicial de l'evolució era la següent:

Hipòtesi /evolució:

El procés era el de:

- Buidar i omplir
- Acaramullar
- Alinear a terra horitzontal sense sèrie
- Enrajolar
- Alinear terra horitzontal amb sèrie
- Apilar sense sèrie
- Apilar amb sèrie
- Alineació terra vertical sense sèrie
- Alineació terra vertical amb sèrie
- Construcció amb equilibri (pisos)
- Pla inclinat
- Simetria: Parcial
  - Vertical
  - Total
- Construccions obertes
- Construccions tancades:
  - Tancat totalment(buit)
  - Tancat totalment (ple)
  - Tancat amb obertures (buit)
  - Tancat amb obertures (ple)
- Nombre de dependències.

Les dades obtingudes ens varen dur a seqüenciar el procés en cinc fases segons les principals característiques de les construccions que a continuació les descriurem.

I a continuació de les fases analitzarem quin és el procés de l'ALÇADA, LA SIMETRIA I EL TANCAT des de que apareixen fins als 6-7 anys.

Primera fase. 2 anys.

En una 1a fase (2 anys) bàsicament és dóna:

- Un percentatge molt petit residual de omplir i buidar. (pensem per falta d'experimentació de l'etapa anterior)
- Alineació terra vertical sense sèrie.
- Acaramullar. Té intencionalitat de construir, té sentit per l'infant El percentatge és baix. Un 4,2%
- Sense simetria
- L'alçada que més apareix és un sol pis.
- Apilar sense sèrie.

(foto representativa d'aquesta fase)

Segona fase. 3 anys.

En una 2a fase bàsicament és dóna:

- Alineació horitzontal sense sèrie.
- Enrajolar
- Apilar sense sèrie
- Un 50% construeixen en equilibri de pocs pisos.
- Sense simetria
- La majoria construccions obertes i les poques que estan tancades buides.

(foto representativa d'aquesta fase)

Tercera fase. 4 anys.

- Construeix més en alçada (més nombre de pisos, 4 pisos) i disminueix l'alineació, enrajolar i apilar.
- Apareix la simetria a la meitat de les construccions.
- S'inicien les construccions totalment tancades generalment buides.
-

(foto representativa d'aquesta fase)

Quarta fase. 5 anys.

- Bàsicament es construeix en alçada (augmenta el nombre de pisos fins a 6 pisos)
- Un 60% construeixen en simetria.
- La meitat construeixen tancats i aquests es comencen a omplir-se i obrir-se.

(foto representativa d'aquesta fase)

Cinquena fase. 6-7 anys.

- Segueix augmentant l'alçada en nombre de pisos (fins a 8 pisos).
- Augmenten les construccions més baixes (menys nombre de pisos) però més complexes amb més nombre de peces i amb més riquesa d'elements. Tornen les alineacions, apilar pla inclinat, amb una funcionalitat. Exemples: granges, pobles, grans superfícies, etc.
- Construeixen en simetria (un 80%).
- La mateixa proporció de construccions obertes que tancades.

(foto representativa d'aquesta fase)

Analitzarem quin és el procés de l'alçada, la simetria i els tancats des de que apareixen fins als 7 anys.

ALÇADA

El primers tipus d'alçades que apareixen és apilar un sol tipus de peces i l'alçada col·locant les peces verticals una damunt l'altre.

(foto apilar)

L'evolució de l'alçada:

- Un sol pis.
- La pila de peces verticals i iguals va augmentant fins a 6-7 aproximadament. **(foto 1)** Normalment aquestes construccions acaben caiguent davant la sorpresa de l'infant perquè són poc estables.
- Posteriorment apareix la construcció en alçada més estable, és a dir: tenen tres o quatre pilars i entre cada un dels pisos hi ha una peça plana. **(foto 2)**
- La construcció en alçada va augmentant progressivament en quant el nombre de pisos. **(gràfica nombre de pisos)** Es pot arribar fins a 8 pisos al nostre estudi.

(foto 1 i 2 juntes)

- També ens trobam que a partir dels 6-7 anys hi ha construccions on disminueix l'alçada, nombre de pisos i creixen en extensió i complexitat. En aquestes construccions trobam la combinació de molts d'elements (tancats, piles, enrajolat, pla inclinat, etc.) hi ha més d'un criteri. És quan apareixen els hotels amb piscina, els pobles, les granges, l'escola, etc.

Nosaltres creim que això és així perquè als 6-7 anys l'infant no està centrat amb ell mateix, ha guanyat importància el món exterior, és capaç de descentrar-se. I a edats inferiors (3-4 anys) l'infant es fixa en un sol element apareix només l'alçada o construeix només en simetria, l'infant està més centrat en ell mateix.

(2 fotos una on apareix l'alçada o la simetria com a únic element i l'altre una ciutat, un poble ...)

SIMETRIA

(gràfica simetria)

Als 2 anys no apareix la simetria.

Als 3 anys la majoria de construccions són sense simetria (97,87%) **(foto1)**

i la simetria que apareix és simetria en el pla vertical senzilla utilitzant poques peces..

(2,12%) **(foto2)**

Foto 1 i 2 juntes.

La simetria va augmentant amb nombre de peces i la complexitat d'aquesta, també augmenta el percentatge de construccions simètriques a mesura que maduren els infants.

Als 4 anys quasi la meitat de les construccions són simètriques. Apareix a n'aquesta edat la simetria parcial (8,9%) i la total (3,9%), en petits percentatges.

(fotos) (gràfica).

(foto) (gràfica).

Als 5 anys un 60% de construccions són simètriques. **(gràfica)**. La simetria parcial és la que més apareix però també augmenten el percentatges dels altres tipus de simetria i la seva complexitat

Als 6-7 anys un 80% de les construccions són simètriques. Però augmenta molt la simetria parcial (35%) (creim que el motiu és el que ja hem dit quan hem parlat d'aquesta edat a l'alçada.), la vertical (49,49%) i la total (9,09%).

TANCATS

Fins els tres primers anys les construccions són obertes. **(gràfica)**

A partir dels 4 anys a la majoria de construccions (70%) apareixen els tancats. D'aquests un petit percentatge són plens (6,39%) i/o amb obertures (8,9%).

A partir dels 5 anys fins al 7 tornen aparèixer en percentatges semblants les construccions amb tancats i les construccions totalment obertes.

El percentatge de les construccions tancades i plenes (26,26%) i/o amb obertures (15,15%) augmenta en aquestes edats.

(gràfica) (foto)

En el moment que l'infant comença a tancar el dibuix, és quan paral·lelament comença a tancar les construccions. És el moment en que el nin consolida la seva pròpia imatge. I pensam que les comença a obrir perquè ells comencen una relació amb l'exterior, ja són capaços de relacionar-se amb els altres.

BIBLIOGRAFIA.

- MAITE GARAIGORDOBIL, 1988 "Juego i desarrollo infantil". Ed. Seco Olea.
- P. ARNAIZ, M. RABADÁN, I. VIVES. 2001 "La psicomotricidad en la escuela: una práctica preventiva y educativa. Ediciones ALJIBE.
- P. ARNAIZ. 1988 "Fundamentación de la práctica psicomotriz en B. Aucouturier. Ed. Seco Olea.
- Article: KATTY HOMAR. "De la construcció corporal a la construcció amb les fustes" Seminari Post-Fopi, 19 de desembre de 1990.